

REDACTIA

nr. Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an 30 cor.

Pe jumătate an 15 "

Pe 1 lună 2 "

Cărierii de Duminecă pe an 4 "

Pentru România și America 10 coroane.

Pentru România și străinătate numărul de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERȚIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Profitul nostru.

De dr. Dionisie Stoica.

Majoritatea Dietei nu vrea să recunoască partidul naționalităților. Programul deputaților cu durere față de păsurile noastre nu-l iau la cunoștință.

Deputatul Vaida e făcut din partea celor mulți din Dietă *agent provocator*, lui Polit au vrut să-i ia mandatul — și tot lui Vaida îi oferă popa catolic Markos, *ștreang*. Dar în sfârșit cu șteangul se poate face și altceva...

Era de prevăzut, că de ce primire se vor împărtăși aprigii nostri luptători. Nici n'au ridicat ei steagul, ca să-și petreacă în parlamentul unguresc, deși nu arareori li-se oferă petrecere gratuită — în sala de ședințe.

Dar nu recunoască nimic. Tăgăduiască chiar, că există *neam românesc* în Ungaria, terorizeze-i pe deputații nostri, după ce mai înainte terorizează pe alegătorii români, turbeze faimoșii teoreticieni ai fictivului stat unitar-maghiar național și altă *idee fixă* să nu le mai turbure nici când creierii, decât cutropirea desăvârșită a elementului valach — care *nu există*, vorba vine — ... *toate trec, dar eu rămân*.

Cu ciuhe de pasări nu se sperie un neam de milioane. Și un popor la începutul vieții, vreă și trebuie să trăiască mai întâiu.

Atitudinea lor ne e foarte bine venită. Căci forța noastră gigantică residă în stratul inferior. Stratul de sus are nevoie de o

școală, ce nu se trece ușor, dar care *trebuie* să se facă, ca *forța gigantică* să poată fi validată.

Impotrivescă-ni-se cu mai mare vechemență, tot al nostru va fi profitul. Vom lupta cu îndoită bărbăție și drepturile la viață câștigate în *așa* mod, ne vor fi cu atât mai scumpe.

Nu vrem să-i arătăm ridiculoși, amintind, că înainte ne chemau în parlament, să ne spunem păsurile, iar azi vreau să ne hui-duiască. Și cunoaștem cu mult mai bine, decât să nu știm, că avem de-a face cu niște oameni conduși numai de sentiment — și de-ar fi și aceasta *sănătos!* — cari nici când nu-și dau seama, că pe lângă un sentiment bolnav se recere și o logică sănătoasă și un simț de echitate, de bunăvoință chiar, ca să poți rămânea stăpânul *stimat* al milioanei.

Dar asta nu pe noi ne privește. Noi avem să ținem totdeauna cont de profitul moral și material (deocamdată *acesta* în mai mică măsură), ce se varsă în budgetul nostru din lupta și munca, ce-o cheltuim.

Și categoric trebuie să recunoaștem, că din lupta și lupta, ce s'au dat și se dă între deputații nostri și cei mulți, noi câștigăm. Odată: ia lumea cunoștința de păsurile adevărate ale noastre și de tratamentul *părintesc* al stăpânirii față de noi și a doua oară: facem școală, de care avem neapărată nevoie.

Așadară lui Markos să-i spunem, să țină ștreangul tot în mână, până va vreă Vaida să-i ia, să facă — bine înțeles — cu el ce-i va veni la socoteală, iar majorității să

nu-i dăm răgaz să lăncezească, ci continuu s'o forțăm să ne țină *isonul*.

În felul acesta și numai așa va fi desăvârșit profitul nostru.

Sașii și Românii. Cu prilejul ținerii conferinței la Berlin de Sasul dela Mediaș, dr. Sigismund, care vede primejdia cea mare pentru Sași nu în neamul unguresc, ci în neamul românesc, a vorbit și Gerlach, deputat în camera imperială. El a arătat prin argumente puternice, că Sașii din Ungaria nu fac politică cuminte spriginind guvernul ungar. După părerea lui ar fi la loc, *dacă s'ar întovărăși cu naționalitățile contra intereselor maghiare*.

Se zice! Joi au fost trimise la Arad — așa se zice — optzeci de mii de coroane, iar Vineri a sosit tot la Arad, Komjathy. Poate să fie oare ceva legătură între acestea două sosiri? Nu știm, dar se zice!

Mandatul lui Polyt varificat. Comisia a IV-a verificatoare a ținut Joi ședință și s'a ocupat cu mandatul deputatului naționalist Polyt, care — precum se știe — a fost atăcat. După o discuție mai lungă, comisia a aflat de nebazate cele cuprinse în petiția de nimicire, și astfel a verificat mandatul lui Polyt.

Nu s'a putut împlini profeția năbădăiosului Olay, care ar fi dorit să-l vadă scos din Cameră, pe «cel mai cult și mai periculos» deputat naționalist.

Noaptea din urmă.

De Allan Brodrick.

Tinăra soție a lui Pierre de Vacon ședeă pe un pat tare de lemn în cea mai întunecoasă celulă a temniței «La Force». Fața ei era desfigurată de dureri și groază și buzele ei tremurânde murmurau:

— Sunt jertfa teroarei, trebuie să mor. Ridică scrisoarea care zăcea la picioarele ei, și o receti a treia oră.

»Dureri, n'am putut exoperă libertatea ta și a lui Pierre. Cununia voastră de azi dimineață, v'a făcut complici; acum aparții și tu «nobleței». Numai mâne veți auzi sentința voastră de moarte, dar mi-au promis, că această noapte din urmă o veți putea petrece împreună. Punct la orele opt temnicierul te va conduce în celula lui Pierre. O! De așa li putut face mai mult pentru voi.

A ta soră iubitoare
Henriette.

Scrisoarea-i căzu din mâna doamnei de Vacon. Auzi pași și peste un minut intra pe ușa grea de stejar, o fată tină.

Era învălită într-o manta lungă, roșie și gluga îi era trasă pe cap. Sămăna foarte mult cu sora ei geamănă, cu Henriette Vacon. Având întocmai așa sprâncene negre și ochi în forma migdalei. Părul Henriettei era de obicei mai buclat, dar între zidurile umede ale temniței îi-se netezise. Marguerite prinse mâna Henriettei.

— Nu-mi spun; să nu sper! — borborosi ea.
— Mi-ai scris, dar nu repeta... nu pot suporta!

Trebuie să mor! Orele trec... Nu pot sta în față cu soartea... și totuși... ah, Dumnezeu!...

Henriette își îmbrățișă sora cu durere pasionată.

I-a vorbit de mântuitorul, dar aceasta o întrepruse cu nerăbdare:

— Despărțirea nu-mi aduce mângăiere!

Am iubit această lume cu bucuriile și plăcerile ei. Numai speranța eliberării m'a mai ținut în viață! Și acum mi-ai răpit-o și aceasta! Ah Henriette ai pus oare toate în mișcare? Să zice, că Louis Ravenant nu-ți poate refuza nimic.

— Am făcut tot posibilul — șopti cealaltă. Toate economiile mele au fost de o mie de franci, dar cu aceasta am putut cumpăra numai concesiia despre care ți-am scris. Nu e mângăiere pentru tine Marguerite, că poți muri împreună cu Pierre?

— Nu! — strigă Marguerite cu patimă. — Cu aceasta ai mărit numai răul. Poate dacă l'ași iubi... Sărmanul nebun, o crede aceasta!...

Dar în noaptea aceasta voiu fi incapabilă să-mi joc rolul. Mă voiu trada.

— Sărmană Marguerite!

— Dacă am iubit pe cineva, acela a fost Pousiu... O, de ma-și fi măritat mai bine cu el.

El știe că-l iubesc, dar înțelege și aceea că nu pot trăi fără avere.

— I-ai spus-o aceasta lui?

— Da, era în ziua de St Ioan. Ne întâlnisem în dosul castelului lui Pierre. Imi aduc aminte, că'n grabă luasem pe mine mantaua ta; această mantauă roșie, pe care o porți acum. Sărmanul tinăr! Răspunsul meu aproape i-a sfâșiat inima. Ah! Acum e răsunat!

— Tu nu ști ce 'nsemnează a iubi Marguerite.

— Știu ce 'nsemnează a iubi viața, mântue-mă Henriette, mântuește-mă! Eu mă voiu tângui numai lângă Pierre și-mi voiu frânge mâinile...

— Sărmanul Pierre zise cealaltă fată încet.

Nu e permis să-l ajungă această ultimă decepție! Marguerite, dorești să trăiești cu ori ce preț?

— Cu orice preț, Henriette!

— Atunci fă ce-ți voi zice eu.

Ia pe tine această manta și schimbă cu mine. Rochiile ne sunt asemenea.

— Se întunecă îndată Henriette!

— Ști-ti ce însemnează aceasta? Sărutările lui vor arde pe buzele mele!

— Știu. Doresc să trăiesc!

— Nu l-ai iubit niciodată?

— Niciodată! Grăbește Henriette!

— Eu l-am iubit întotdeauna, numai pe el l-am iubit. Numai pentru el o fac aceasta iar nu pentru tine. Dă-mi inelul de logodnă. Mai ai ceva dela el?

— Da. Un lacăt mic, care atâră de un șiret la gâtul meu.

— Dă-mi-l aici. Așa. Și acum fi atentă. Du-te în strada Lafayette nr. 15. În odaia mea de culcare vei găsi cutia cu bijuteriile mele. Iată cheia.

— Nu glumești? Ași înnebuni dacă ai gândi altceva.

Nu te teme! Numai el să nu știe. Pst — aud pași; se întoarce temnicierul. Curaj!

Când la orele 8 o conduseră pe Henriette în celula lui Pierre, Pierre o îmbrățișă cu serioasă serbătorească.

— Lasă-mă să te privesc iubit-o! Ești cam slăbită! Cum tremuri militico!

— De emoția fericirii, Pierre.

Din Dietă.

— Ședința dela 20 Iulie. —

Peste budgetul ministrului de interne s'a trecut iute la ordinea zilei, căci Andrassy a trebuit să călătorească. Aceasta doar e mai important decât soarta întregii țări! Asta-i părerea celor ajunși la putere.

Primul vorbitor a fost *Hodja*, care urgencează ștergerea posturilor de fișpani, căci fișpanul nu e decât un corteș al guvernului.

Szkicsák vorbește în chestie personală.

Brediceanu arată că frecările dintre fișpani și vicișpani sunt numai spre dauna administrației.

Andrassy reflectând la vorbele deputatului *Brediceanu*, spune că nu poate împlini dorințele naționalităților.

Achim arată năcazurile poporului.

Suciu vorbește despre colonizări. Arată apoi cât de slab sunt plătiți bieții muncitori în timp de iarnă.

Mirksici vorbește despre emigrări, ce se fac în urma împrejurării nefaste, căci micii proprietari plătesc mai multă dare, decât cei ce au averi mari.

Vajda arată raportul nedrept dintre micii și marii proprietari. Primii parcelează pământurile lor între cei săraci pe lângă prețuri mari.

Deputații naționaliști n'au primit nici unul budgetul nici a ministrului de interne nici a celui de agricultură.

Industria noastră. »Bud. Hirlap« publică o corespondență din Berlin, în care în termeni elogioși se face amintire despre industria noastră de casă. În prăvăliile cele mai renumite din Berlin — zice — se vede întreaga bogăție a industriei române de casă. Vestminte admirabil brodate și alte lucruri de mână foarte frumoase, covoare scumpe, arată poporului german din Berlin, cât gust fin are poporul român, dragostea de muncă a poporului român.

Mulți cumpără aceste lucruri de mână deși sunt scumpe, și azi mâne copiii cetățenilor de frunte din Berlin, vor umbla pe stradă îmbrăcați în vestminte cusute de mâna femeii române și pe fiecare masă vei vedea câte-un covor din »Orient«. Se înțelege, că tot ce e lucrat cu gust, are preț,

— Nu te temi de moarte Marguerite?

— Nu, fără de tine viața mi-ar fi moartea.

Celula strâmbă era luminată de o lampă mică roșie și Henriette se bucură de semiobscuritate.

— Marguerite — zise Pierre — Henriettei avem să-i mulțumim, că suntem acum împreună. Și eu trebuie să-ți mărturisesc ceva. Oare nu-ți va cădea greu?

— Ah nu, nu — zise fata cu oriditate — Spune-mi totul. Dacă taci acum, nici odată nu-ți vei putea ușura sufletul.

— Fie dară. Așa de mult sămănați una cu alta, în cât dacă sunteți singure nici nu vă pot recunoaște. Dar vocea ei mi-se păruse mai dulce la început, în ochii ei crezusem să cetesc mai mult suflet, ca într'ai tăi. M'am înșelat amar. În ziua de Sft. Ioan, plimbându-mă în jurul castelului, auzisem voci. Involuntar am ascultat. Vorbea împreună o damă și un bărbat. Dama zicea: «Te iubesc Eduard Poussiu, dar nu pot trăi fără avere!» Și în momentul acesta recunoscu mantaua Henriettei în lumina lunii. Nu vei uita niciodată exclamarea de durere a bărbatului! Ah, tu plângi petite? De ce ți-am și spus!

— Nu, nu, zise fata, apropiindu-se mai mult de el. Plâng de fericire, fiindcă ești al meu cu

deci industria română ușor poate să străbată în saloanele germane.

Așa se vede, că Românii umblă pe căi foarte bune, când pe lângă planurile lor mari își dau samă și de îndatoririle de toate zilele și câștigă pâine și lucru poporului.

Vorbirea deputatului dr. Maniu

Cu prilejul discuției pentru răspunsul la mesajul de tron, deputatul dr. *Iliu Maniu*, reflectând baronului Bánffy, a ținut în 10 Iulie următorul discurs, căruia cu plăcere îi dăm și noi loc după traducerea făcută de «Unirea».

Maniu: Dacă a-și vână popularitatea ieftină, lucrul cel mai ușor pentru mine ar fi să lupt cu armele dreptății împotriva invectivelor aruncate de st. antevorbitor, baronul Bánffy, nu numai la adresa națiunii mele române, ci la adresa tuturor popoarelor nemaghiare din această patrie. Dar nu voi face-o, pentru că de mult m'am determinat, ca cu st. dl. deputat antevorbitor, nu voi stă nici odată de vorbă în chestia naționalităților, și nu discut cu el în punctul acesta. (Zgomot).

Olay L.: Bietul Bánffy! Bietul Bánffy!

Prezidentul: Mă rog de liniște!

Maniu: Și anume nu pot discuta cu dsa, pentru motivul, că după cele auzite din parte-i și după scrisorile lui, pe cari le-am cetit, am ajuns la convingerea, că st. deputat antevorbitor nu are simțul necesar pentru a trata chestiunea aceasta cu obiectivitatea ce se așteaptă dela oricine, și mai ales dela un bărbat de stat.

Onorată Cameră! Când dl. deputat antevorbitor a declarat într'un ciclu de articoli, apăruiți înainte cu câțiva ani și meniți de a fi cetiți de lumea mare, că în țara aceasta nu admite altă cultură decât cea ungurească; (Strigăte în stânga: Foarte corect!) când st. dl. deputat a declarat, că nici un popor din această țară nu are drept la aspirații culturale; când st. dl. deputat antevorbitor, în aceeași broșură, dorește, cu multă prudență politică, ca Sașii din Ungaria să se maghiarizeze, ca prin acestea să facă serviciu fraților lor din Germania; cu astfel de bărbat de stat, cu un om care astfel cunoaște psihologia popoarelor — nu doresc să discut în chestia aceasta. (Ilaritate în stânga. Strigăte! Bietul Bánffy!)

Vreau însă, On. Cameră, să reflectez la unele obiecțiuni ale dsale, mai ales aceea, în care vrea să impedeze pentru câte-va veacuri înființarea statului de drept.

Mărturisesc sincer, On. Cameră, că nimeni n'a putut face un mai bun serviciu cauzei noastre

totul, numai al meu. Pe mine m'ai iubit, nu-i așa?

— Da, petite. esteriorul vi e la fel, dar sufletul ce mult vi-se deosebește! Corpul frumos nu e destul; sufletul face amorul nemuritor. Știi, că sunt mai fericit acum ca 'n tot timpul cât am fost logodnicul tău? Atunci așa simțiam, că ai putea trăi și fără mine.

— N'ași putea trăi fără tine Pierre.

— Ah! Acuma o simt aceasta! Dar vin-o mai aproape de mine petite. Suntem bărbat și soție...

— Care a fost formularul cununiei între Eva și Adam Pierre?

— Nu știu, — răspuse Pierre — dar așa cred, că unde e de față Dumnezeu, acolo jurământul e de prisos.

— Mi-a căzut inelul de logodnă Pierre, pune-mi-l pe deget. Și acum zi după mine. Spiritul lui Dumnezeu să ne lege pe vecie.

— Spiritul lui Dumnezeu să ne lege pe vecie — zise Pierre serios.

Dimineața tennicerul numai pe Pierre l-a găsit în viață. Tinera femeie se mutase în ceata îngerilor din cer.

Basna, 16 Iulie 1906.

Trad. de: Lucreția Russu-Șirianu.

drepte, decât baronul Bánffy, când a declarat fața țării, că aici nu e vorbă de înființarea un stat de drept, nu trebuie să se valideze dreptul, ci, înainte de toate, trebuie creat cu foc și cu sârmă statul național (VII aprobări) și numai mai târziu după două sau trei sute de ani, poate să înființască și dreptul. (Strigăte: Are deplină dreptate!)

On. Cameră! Eu, care mă însuflețesc nu numai pentru drepturile națiunii mele, ci respectez și piraiunile oricărui popor, și doresc fericirea și cale dreaptă nu numai a poporului meu, ci tuturor popoarelor din această țară, și care privesc mai pe sus de toate ordinea de drept, credeți-mi, On. Cameră, că am aflat cu multă dureră, că în veacul al XX-lea, un bărbat de stat care a ocupat fotoliul de prim-ministru, a putut scoate din gură vorba, că nu are lipsă de stat de drept, (Strigăte: N'a zis așa, ci că mai întâi e lipsă de statul național!) și că nouă ni-se va face dreptate numai după două sute de ani! (Strigăte: N'a zis așa!)

Olay L.: A spus, că mai întâi trebuie ridicat statul național, și asta o zicem și noi.

Maniu: Mă provoc On. Cameră, la notițe stenografice; de bună samă s'a luat notă, că Esc. Sa bar. Bánffy a spus, că statul de drept trebuie instituit, dar numai atunci, când punea baza statului național, cu omiterea ideii și principiilor statului de drept. (Strigăte: Asta n'a zis-o niciodată!)

St. deputat antev., nu e norocos în citate. Când a vorbit cu alt prilej, s'a provocat iarăș la lucruri pe cari a trebuit să le revoace pe urmă. Și acum ca să-și sprijinească politica șovinistă-naționalistă s'a provocat la politica lui Bismarck. Apoi, dacă st. d. d. antev. are aceeași perspectivă de reușită pentru politica d-sale de forță, cum a avut Bismarck pe terenul politicii bisericești, pot să-l încredințez, că și fața de politica d-sale se va afla un Windhorst, care să-i dovedească, că politica exerciată față de drepturile naționale — întocmai ca și politica-bisericească — nu poate evalua decât pe baza dreptului, echității și a moralei. Eu, On. Cameră, nu mă ocup cu o politică, a căruia punct de emanațiune e imoral. (Zgomot. Strigăte: Politica statului național e imorală?)

Să am ertare, dar politica statului național profesată de st. d. d. are o bază imorală. (VII contraziceri în stânga). Ceea ce reese evident, din declarația baronului Bánffy, că politica pe care o profesază acum, nu cuteza s'o prfeseze pe vremea când ședează în fotoliul de ministru-președinte. Căci, Onor. Cameră, dacă politica aceea e justă, dacă se bazează pe un fond moral, dacă politica aceea e de așa natură încât poate sta în fața forului conștiinței și a lumii întregi, atunci o putea profesă și pe vremea când era ministru-președinte. Dar n'a profesat-o, deoarece politica aceea are temeiul moral, care se împotrivesc legilor eterne ale firii.

Onorată Cameră! Fie convins st. d. dep. bar. Bánffy, cu toate că nu-mi va crede, că am adevărată țintă, ca și d-sa; sunt convins, că toți membrii camerei au aceeași țintă. promovarea fericirii și augmentarea puterii statului și asigurarea progresului fiecărui popor. Sunt însă diferite căările pe cari ajungem la aceeași țintă. Căraea pe care urmează bar. Bánffy și pe care dorește să urmeze întreaga națiune, e calea încălcării dreptului, calea aceasta e în contra firii, căci împiedecă dezvoltarea calităților dăruite de Dumnezeu.

Calea pe care purcedem noi, și Vă rugăm să purcedei și DVoastră, e calea dreptății, calea dezvoltării naturale și lozinca noastră e deschiderea drumului pentru dezvoltarea liberă a forțelor naturale. Alegeți între aceste două căări. Vă pot asigura, că un singur lucru e sigur, care nu se poate răsturnă: ce-i imoral și nenatural trebuie să se prăbușască; tot ce e înzestrat cu dănuire și viitor: se bazează pe dreptatea Dumnezeiască și pe legile naturii. Iar politica suprimării și a violenței e imorală și nedreaptă, de aceea trebuie să se prăbușască. Și dacă baronul Bánffy va mai ajunge încă odată la înălțimea, de unde a tronat odată, va trebui să cadă față cu legea eternă a dreptății.

Perge és Rozslay utóda
fabrică de mașini și de pluguri pentru
economie în Oradea-Mare.

Recomandă fabrica proprie de pluguri din cea mai bună calitate. o o o
Pentru fie-care pot l-a raspundere.

Magazin mare de grupe, ciufuri, crama, zărobitoare de struguri și tălcoare de paie.

On. C.! Sincer mărturisind n'am avut de gând să iau cuvântul cu prilejul discuției adresei, din motivul, că la cea dintâi privire a celor două adrese, ajunge ori cine la convingerea, că adresa DVoastră caută expediente și, prin necețitate, acopere unele lucruri, cărora nu li-se dă expresiune în cuvinte. Adresa noastră însă poartă timbrul nediscutabil al sincerității și al patriotizmului, al veritabilului patriotizm. (Vii contraziceri din dreapta și din stânga). Intre astfel de împrejurări On. C., n'ar fi fost lipsă să-mi ridic glasul, cu atât mai vârtos, că nici majoritatea n'a aflat de necesară sprijinirea adresei prezentată de ea. Și dacă totuși vorbesc On. C. e, că la desfășurarea discuției s'au aruncat invective, pe cari ar fi greșală politică — cred eu — să le lăsăm fără răspuns, și o fac aceasta, cu toate că văd nervozitatea și impaciența, cu care st. guvern și majoritatea urmăresc vorbirile noastre.

Permită-mi On. C., să observ, că st. d. deputați s'au curioasă participarea noastră la discuția aceasta; în 1896 însă nu li-s'au părut curioasă participarea la discuția, adresei, când au luat cuvântul 64 deputați, pe o vreme când Camera avea de fapt o mulțime de agende. DVoastră acum ne luați în nume de rău că vorbim, căci ați vrea să se macine cât mai curând discuția adresei și a budgetului, ca să puteți merge acasă cât mai curând—la odihnă. (Contraziceri în stânga).

Olay L.: Aceasta s'a făcut în interesul națiunii maghiare și nu în contra ei! (Zgomot îndelung în stânga și în mediu).

Prezidentul (sună): Mă rog de liniște.

Maniu: Dintre reproșurile, de cari avem parte, vreau să mă ocup în deosebi cu unul, care privește recunoașterea partidului nostru. Cer scuze, On. Camera, dar negarea partidului nostru ca atare, mi-se pare ca o continuare a ordinului lui Hieronymi de pe vremea partidului liberal, — continuarea acelui sistem politic, pe care îl credeam prăbușit. E curios, că Dvoastră, salutați prăbușirea vechiului sistem numai când e vorbă de încetarea unor lucruri neplăcute pentru DV. dimpotrivă nu vă bucurați de nimicirea vechiului sistem și sprijiniți chiar perpetuarea lui, când e vorbă de lucruri, cari invoalvă vătămarea postulațiilor noastre legitime.

On. Camera. Formarea unui partid e expresiunea părerilor politice, iar părerea politică e efluxul necesar al libertății de gândire. În urmare, dacă Dvoastră nu recunoașteți dreptul nostru de a ne constitui în partid, dacă Dvoastră în mod absolut negați existența unui partid politic, atunci atăcați libertatea gândirii și a opiniilor. (Vii contraziceri în stânga.)

Vreau să atrag atenția în privința aceasta la o singură împrejurare, că adevărat, dacă în contra libertății de gândire voiți să împedecați formarea unui partid, nu mai rămâne altceva, decât ocultismul politic, sau conspirația. Sistemul actual trebuie să ducă la absolutism la momentul ce partidele politice și programele lor sunt legate de libretul de toleranță. (Așa e! pe băncile din mediu din urmă. Strigăte din stânga: Foarte de spirit!)

On. Camera! E principial imoral a nega formarea unui partid și de a condiționa programul unui partid de voința majorității. Negarea existenței programului nostru, și tragerea la îndoială a dreptului de a ne constitui ca partid, e o greșală și imoralitate îndoită, căci împedecați prin ea mai întâi libertatea opiniei, apoi împedecați apărarea intereselor acelora, cărora le aparținem.

On. Camera! DVoastră spuneți că n'am avut drept să ne organizăm pe bază națională, spunând, că organizarea aceasta apără interese așa de deosebite, încât nu poate avea loc în casa țării. Fie-mi permis să mă ocup cu chestia aceasta, din două puncte de vedere.

Pun întrebarea: sunteți DV. convinși, că noi uptăm pentru interese particulare? Căci dacă aceasta e convingerea DV. vă pot încredința, că sunteți în rătăcire, deoarece partidul nostru nu și-a luat numirea dela singuraticii membrii, ci dela principii politice, spre a cărui realizare țintește, și care principiu e regnicolar întind spre binele tuturor cetățenilor din această patrie. Și care e principiu acela politic, care formează temeiul partidului nostru? Principiul național, adevărat, pretensiunea ca să se asigure libera dezvoltare pentru toate naționalitățile din această țară, dându-se toate cautelele necesari pentru asigurarea acestei libere dezvoltări.

Dar presupunând, că m reprezintă interese particulare, nici atunci nu ați avea drept să negați partidul nostru, pentru că atât interesele sociale,

cât și celelalte interese particulare pot fi apărate și reprezentate cu tot dreptul. Că întrucât e justă aceasta, dovedește chiar chipul cum sunt formulate parlamentele, în cari adese reprezentanța singuraticelor cercuri de interese este asigurată prin instituțiuni speciale.

Cât de justă și cât de legală este gruparea noastră în partid și cât de volnică este procedura D-V. mă provoc la Germania, despre care doar nu veți putea nega, că este, și că tinde să devină stat național. În Germania sunt Poloni, în Germania atât în Reichstag, cât și în camera prusiană, Polonii au club separat. Se poate, că unii dintre membrii acestei Camere vor trage la îndoială spusele mele, de aceea mi-am câștigat o dovadă de neresturnat, anume scripta clubului polon, care sună din cuvânt în cuvânt astfel: (cetește): «Noi atât în camera prusiană, cât și în adunarea imperială germană suntem organizați, ca club politic independent. Ca atare suntem recunoscuți atât din partea guvernului, cât și de către partidele germane și anume suntem recunoscuți, ca partid, care își are de bază apărarea drepturilor națiunii polone. Fiind dar partid independent avem președinte care are loc și drept de vot în consiliul președinților și în proporția noastră numerică, avem loc și drept de vot în comisiuni și dreptul acesta încă nu ni-l-a disputat nimeni. Ca partid independent facem propuneri independente».

On. Camera! Dacă DV. vă provocați la Germania... (mare zgomot).

Prezidentul: (sună.) Rog liniște!

Maniu: Dacă DV. vă provocați la Germania, când vreți să acoperiți, cu un vâl cât de cât de îndreptățit procedura DV. față de noi fiți cel puțin echitabili și provocați-Vă și atunci la Germania, când e vorba de un lucru, care revine în favorul nostru. Dacă aceeași Germania, la care DV. vă provocați într'una, recunoaște clubul Polonilor, organizat pentru apărarea drepturilor națiunii polone, a acelei națiuni polone, a cărei stare de drept e cu totul alta, decât a noastră și cu cari ne reproșați necontenit, că situația noastră e mai bună ca a lor; — nu puteți nega nici DVoastră partidul nostru.

Alta obiecțiune în contra partidului nostru este, că în ajungerea țintei noastre politice ne aliem cu socialiștii și conduși de tendințe nepatriotice, am dori să realizăm programul partidei social-democrate.

On. Camera! fie-mi permis să declar, — și nu cred, că se va afla om nepreocupat, care să nu aproabe cuvintele mele, — că sprijinesc, primesc și subscriu toate punctele din programul partidului social-democrat cari nu sunt în contradicție cu esența statului și a bisericii. (Aprobări. Strigăte: Și noi le primim!) Celce a studiat acest program, se poate convinge, că una din țintele lui este eluptarea drepturilor omenești. (Aprobări pe băncile naționaliștilor), și e natural deci că în lupta aceasta pentru drepturile omenești în tot cazul nu ne vom sfii să încheiăm alianță cinstită pentru o luptă tot așa de cinstită chiar și cu socialiștii. (Vii aprobări pe băncile naționaliștilor. Zgomot în stânga).

On. Camera! Eu am studiat istoria Maghiarilor și credeți-mă într'adevăr cu mare mirare am observat, însușirea rasei ungurești de a putea scăpa cu pielea întreagă din atâtea încercături. (Zgomot în stânga.) Dar cred, că nu greșesc când constat, că rassa maghiară n'are însușirea de a evita aceste încercături. Dați-mi voie să aduc un mic exemplu de a ilustra, cum nu știu alege calea cea adevărată, când e vorba de evitarea unei primejdii. Mă provoc la greva secerătorilor, care e aproape să erumpă. Așa cred, că greva muncitorilor va erupe din lipsa de lucru și în urma grelelor împrejurări de trai, și astfel, după părerea mea cercurile conducătoare de stat ar fi avut datorința să saneze răul acesta. Și în loc de acestea, ce s'a întâmplat? Au ținut la îndemână mașini de secerat și le-a pus la dispoziția publicului, pentru că lipsa de lucru și mizeria să fie și mai mare. (Aprobări în stânga. Strigăte în stânga extremă: Așa e! Nu din lipsa de lucru, ci agitația e cauza grevei! Zgomot. Prezidentul sună).

Apărarea drepturilor omenești și evitarea încercăturilor e ținta luptei noastre, luptându-ne cu mijloace curate și drepte, și nu mi-e teamă că ne vom depărta înfrânți ori rușinați din luptă.

Olay L.: Toți cetățenii au drepturi egale, fie Valahi, fie Maghiari!

Maniu: Convingerea noastră e, că interesele multor clase sociale nu sunt apărate dupăcum ar

avea dreptul să o pretindă aceasta. Tocmai din acest motiv, nu suntem străini de înființarea acelor instituțiuni, cari au de ținută investirea cu drepturi a cutărei clase ori a cutărei pătri din popor. La aceasta e, a se reduce împrejurarea că noi — cu toate că formăm opoziția în Camera — am declarat în proiectul nostru de adresă, în mod cât se poate de loial, că, din partea noastră, suntem gata și aplicați ca să sprijinim și să promovăm orice dispoziție, care are de ținută dezvoltarea economică, culturală și socială a țării, și ne vom și țineă cuvântul, în mod cinstit. Vă veți convinge, că nici când nu vom opri și nu vom pune piedeci în calea activității îndreptate în direcția aceasta. Binevoii a aduce proiecte de acestea și Vă asigurăm că noi vom fi cei dintâi, cari vom grăbi să contribuim cu votul nostru la realizarea lor.

Kun A.: Dacă nu ați face astfel, chiar oamenii DVoastră v'ar da drumul!

Maniu: Alta obiecțiune e că proiectul nostru de adresă prezintă situația înaintea lumii, în colorii false. Dl deputat Günther, secretarul de stat al dlui ministru de justiție, ni-a reproșat că, în proiectul nostru de adresă, vrem numai să trimbițăm, în fața lumii mari, mizeriile, în a căror jug gemem. Colegul meu deputatul Aurel Vlad a cetic partea incriminată, din proiectul de adresă; eu dar nu-l mai cefesc, ci citez numai câteva pasagii din proiectul de adresă din anul 1896.

Deja în proiectul de adresă din 1892, partidul independent și 48-ist, în frunte cu Eötvös Károly, spune următoarele: «Fiindcă alegerile s'au făcut în timp nefavorabil și cu o țință forțată, fiindcă s'au săvârșit abuzuri electorale în măsură foarte mare, noi nu putem recunoaște dieta drept expresiune curată a voinții națiunii. Aceasta, așa cred, e o expresiune mai puțin puternică decât cea folosită de noi. Pentru proiectul nostru de adresă suntem timbrați de nepatrioți. Ei bine! eu nu vreau să fiu mai bun patriot, ca Eötvös Károly».

Fie-mi permis să cefesc acum proiectul de adresă prezentat în numele partidului independist în 1896, prin actualul ministru de justiție Polónyi Géza. Iată un pasagiu: (Cetește): «Fișpanii, oficialii, funcționarii și agenții, asigurați fiind de răsplată și că nu vor fi pedepsiți, năpustidu-se asupra alegătorilor, au început, cu o sete nepotolită amăgirea și târgul, și dacă acestea nu ar fi asigurat isbânda, recurgeau la intimidări, persecuții și la forță. Prin fondul ei moral și de drept, noi credem, că dieta aceasta e nelegală».

În proporție cu expresiunile acestea, adresa noastră e numai apă sfințită (Strigăte în stânga: Decât că DV. nu aveți dreptate!). Majoritatea totdeauna zice, că opoziția nu are dreptate. Nu luați în nume de rău, dacă iarăși declar că, în punctul acesta, nu vreau să fiu mai bun patriot nici decât Polónyi Géza.

On. C. M'a surprins mult primirea de care am avut parte aici. Sincer declar că DV. nu puteți avea opoziție mai loială ca cum suntem noi. (Strigăte: Doamne ferește!) Cu prilejul discuției pentru proiectul de adresă din 1896 au luat parte la discuție 64 deputați și nimeni n'a timbrat ca nepatriotică opoziția de atunci. Noi am luat numai 13 parte la discuție și suntem timbrați ca nepatrioți. (Zgomot. Prezidentul sună). Măcar, că noi n'am făcut și nu facem altceva, decât că arătăm calea ce conduce la fericirea acestei patrii.

Prezidentul: Rog liniște!

Maniu: DV. ne acuzați de nepatriotizm — și, în definitiv ce e patriotizm? Așa cred, că e (Zgomot în stânga. S'auzim! S'auzim!) ocrotirea intereselor colective, complexul lucrărilor conduse de sentimentele altruiste. Cred că nu e lucru greu să fi patriot, când e în mâna ta gloria, puterea dispozițivă și executivă. În tocmai, nu e lucru greu pentru cel-ce trăiește în belsug și în splendoare să fie om cinstit și să observe legile, dar e greu să fie cinstit cel mizer; acela care cască gura înaintea vitrinelor la lucrurile cele minunate, dar ținând neclintit înaintea ochilor echitatea și cinstea, nu sparge vitrina, ci merge mai departe flămânzând. Dați-mi voie să declar, că purcezând din acest punct de vedere, luând de bază complexul lucrărilor altruiste, eu și toți aceia cari ședem pe aceste bănci, ne ținem mai patrioți decât DV. (Contraziceri în stânga. Aplauze pe băncile naționaliștilor). Căci expresiunea faptică a patriotismului nostru izvoeste totdeauna din sentimentele altruiste.

On. C. Nimic nu dovedește mai bine loialitatea noastră opozițională, decât faptul, că în proiectul nostru de adresă n'am pierdut din vedere situația cu adevărat grea în care se află actualul guvern și majoritatea; n'am cercat să facem neplăceri cu înțepături mărunte. (Mișcare și sîrigate în stînga: Ipocriți! Ipocriți!) căci noi știm, că acest guvern are îndatoriri, cari au să pună bază unei desvoltări mai bune și mai temeinic pornite.

E adevărat, că proiectul nostru de adresă diteră esențial de al DV., căci proiectul DV. cum se vede, e compus în sensul ideilor st. d. deputat antevorbitor, proiectul nostru însă nizuiește, pe baza principiilor de dreptate și echitate spre ținte cari ar trebui să fie nu numai ale noastre, ci și a DV. a tuturor.

Punctul de mîncare al proiectului nostru de adresă ca și al politicii noastre e convingerea, că organizarea țării trebuie să corespundă conținutului real al țării noastre; ca organizația aceasta să câștige complăcerea tuturor locuitorilor și tuturor claselor, să servească spre desvoltarea tuturor puterilor de folos, ca să putem apoi conta la aceste puteri, când organizația aceasta ar fi atacată, fie din afară, fie din lăuntru. DV. însă, în proiectul DV. mînceați din principiul, că statul acesta înainte de toate trebuie să fie național și că orice mijloc e bun, care duce la această țintă. Vă amăgiți cu gândul, că țara va fi aievea fericită, dacă ați câștigat mijloacele sigure pentru fortificarea acestui stat național. Concepția divergează diametral-opus de DV., convingși fiind-că puterile naturale nu pot fi suprimate și subtrase dela misiunea lor: că anumite stări nu pot fi susținute cu forța și că numai pe calea adevărului să poate purcede spre ținta comună: asigurarea păcii în întregă țara.

Abstragînd dela conceptul acesta, amîndouă adresele se ocupă cu anumite scopuri nemijlocite. Pînă când însă, adresa DV. chiar și în acest punct e condusă de fantasmagorii — să mi-se ierte expresiunea — adresa noastră stă singură pe punctul de vedere al dreptății și al imparțialității.

Înainte de toate vrem să resolvim după cum vreți și DV., introducerea votului universal secret. Noi voim votul acesta din un punct de vedere cu totul deosebit de al DV., și anume din punctul de vedere al dreptății și al prudenței politice. (Mișcare și zgomot.) Căci dacă DV. vreți să introduceți și votul universal pentru anumite ținte înainte stabilite, atunci nu va mai corespunde cerințelor moderne, și va fi numai uneltă pentru ajungerea țintei fixate de DV. (Zgomot. S'auzim! S'auzim!)

Kubik B.: Aici nu se pot valida elementele discordante și cari gravitează în afară. (Mișcare.)

Maniu: Noi atât la reforma aceasta cât și la alte agende ale guvernului n'am lucrat din motive egoiste nici pentru anumite ținte mai dinainte stabilite, ci am mîncat dela adevăr, căci numai prin acesta putem ajunge la realizarea libertății și a drepturilor firești a omenimei. Căci doar (S'auzim! S'auzim!) nu numai pe noi ne desparte de DV. idealul de stat național, ci și pe alte pături însămnate din societate, și pe toți aceia, cari nu se pot împăca cu perpetuarea dominațiunii de rasă și de clasă. (Mișcare.)

Când noi declarăm în mod loial, că suntem cu toată curățenia sufletului nostru fii credincioși ai acestei țări, când declarăm că abstragînd dela orice considerații, și noi vrem să augmîntăm interesele colective a patriei, DV. ne reproșăți, că nu ne trebuie statul unitar național maghiar. Apoi On. C.! după-ce statul unitar național maghiar înseamnă pentru noi renunțarea la cultură, limba și desvoltarea noastră națională, declar — și cred că toți Români, Slovaci și Sârbii de bine vor fi de acord — că nu ne vom împăca nici odată cu statul național maghiar astfel contemplat și nu vom fi nici odată adicții acestuia. (Mișcare Zgomot.)

Olay L.: Atunci cărați-vă din țară mergeți în România (Zgomot. Emigranți!)

Prezidentul: Cer liniște dlor deputați!

Maniu: Nici nu ne vom plecă înaintea acestei idei de stat maghiar, căci aceasta ar însemna perirea noastră. Căci datorința de căpetenie a ori-cărui popor este să se apere pe sine însuși și naționalitatea sa. Partidul român (Strigăte: Valah! Valah!) slovac și sârb are de țintă asigurarea desvoltării culturale și economice pe seama poporului, câștigarea condițiilor necesare spre asigurarea acestei desvoltări.

DV. spuneți, că legile țării asigură mijloacele de desvoltare pentru toți fiii acestei patrii. La aceasta eu însă adaug, că mijloacele asigurate prin lege nouă nu ni se dau, ni se deneagă chiar, și că în conducerea faptică a vieții de stat să pun toate pedecile, ca individualitatea noastră națională să nu se desvoalte nici pe teren cultural, nici pe teren economic, și asta ne îndeamnă, să pretindem drepturi naționale.

Kun Árpád: Ce fel de drepturi naționale?

Maniu: În proiectul nostru de adresă ne-am legat de condițiunile existente. Tocmai din acest motiv în proiectul, pe care avem onorul a-l prezentă nu am pretins toate, pe cari ne era datorința politică să le pretindem. Astfel, deși ne era datorința politică, nu ne-am pretins în adresă restituirea autonomiei Ardealului, nici punctul 1. din programul nostru din 1905 ca să fim recunoscuți de individualitate politică. Și acestea nu le-am omis doară, că am fi abstat dela ele, ci fiindcă ne-am ținut strâns de misiunea acestei sesiuni parlamentare, de problemele acestui parlament, care vor avea să fie baza desvoltării noastre în viitor. Dar în principiu pentru ce le pretindem? pentru că experiența ne-a convins, că desvoltarea noastră culturală și economică nu e asigurată fără drepturi naționale garantate prin legi. Dela Dvoastră depinde, întru cât să se introducă în practică aceasta concepția politică, căci dacă DV. ne puteți asigura — ceea ce eu nu cred — interesele noastre culturale și economice, fără drepturi naționale, dacă nu va fi lipsă să ne apărăm aceste drepturi și desvoltarea lor prin așezăminte naționale, de bună samă pretenziunile noastre se vor extinde la trebuințele reale. Dar câtă vreme trebuie să privim cu jaluzie procedura celor ce deprind puterea de stat, pînă când vedem, că condițiile desvoltării noastre culturale și economice nu ni se oferă în aceeaș măsură ca altei rase din țară, nu ne putem schimba convingerea, că progresul nostru poate fi asigurat singur numai prin drepturi fundamentale așa numite naționale.

Barta Ö.: Nu-i adevărat!

Maniu: Cred, că în curînd, cu prilejul desbaterii bugetului, voi putea dovedi din datele finanțelor statului, că filerii aceia pe cari îi plătesc în dare eu și poporul meu, nu se distribuie în proporție cuviincioasă pentru acoperirea pretenziunilor noastre economice și culturale. (Zgomot.)

Olay L.: Unde e deosebirea?

Prezidentul: Rog liniște!

Maniu: Activitatea statelor moderne nu se restringe numai la aceea, că lasă teren de desvoltare, ci trebuie să-și ocrotească desvoltarea anumitor pături și anumitor clase sociali. (Mare Zgomot.) Dacă Dvoastră pune-ți în practică datorința aceasta a statului modern pentru Dvoastră, și noi pretindem ajutorarea noastră culturală economică, când pentru Maghiari se face lucrul acesta. (Mare zgomot și strigăte: Nu Maghiari, ci maghiarime!)

Barta Ö.: Vom sistă activitatea Albinei și apoi ne vom îngriji de activitatea economică.

Maniu: Nu vreau să înșir nedreptățile de cari suferă poporul nostru, căci discuția adresei conform usului parlamentar e restrînsă la stabilirea programului de lucru, ar fi deci neavenit să înșirăm acum toate gravaminele noastre. Căci dacă am vrea să le înșirăm, nu ne-ar ajunge căteva ședințe, ca să le spunem pînă în cap. (S'auzim! S'auzim!)

Kallay L.: Calumniare audacter! (Zgomot.)

Maniu: Eu așa dar n'am de gând să înșir gravamine, ci numai să designez scopurile de aceea dați-mi voie On. C. ca dintre aceste sco-

puri fixate, înafară de chestia sufragiului universal să mă mai ocup cu unele întrebări.

Un vechiu gravamen al bisericii catolice este, că nu-și poate realiza autonomia nici după o muncă de 30 de ani, în vreme ce autonomia celorlalte biserici e deja fapt împlinit. Tocmai de aceea salutăm cu bucurie punctul acela din programul guvernului care privește punerea în vi-goare a autonomiei catolice. Dar mărturisesc sincer, căci în vreme ce se vorbește de autonomia catolică, nu se spune nici un cuvînt despre autonomia bisericii greco-catolice. Cunosc desvoltarea în trecut a acestei chestiuni și tendința de a contopi biserica greco-catolică în autonomia catolică regnicolară.

Metropolia greco-catolică de Alba-Iulia s'a instituit ca provință bisericască deosebită prin bula papală «Ecclesiam Christi» și ca atare s'a înarticulat în lege. În numita bulă papală se spune espres, că biserica greco-catolică are să-și împlinească agendele cu totul deosebit de biserica catolică, neatîrnînd nici de primat și nici de alte organe a bisericii catolice, prin urmare dacă biserica greco-catolică de Alba-Iulia va fi contopită în autonomia romano-catolică regnicolară, în contrazicere direct cu bula numită și înarticulată în lege, aceasta ar însemna de a dreptul o despoiere de drept. (Zgomot.) Tot asemenea e nedreaptă procedura, căci preoțimea greco-catolică dela sate încă nu are nici pînă acum și prin-

Barta O.: Dar ridică ajutorul re

Maniu: Iar ajutorul de stat s'iarăș la lucruri, mod volnic și ilegal, țintind la adevărul preoțimei dela state.

Prezidentul: Cer liniște.

Maniu: Să nu creadă On. Camera și apoi, dacă gr.-cat. vreu să apăr exclusiv autonomia bisericii mele. Din potrivă eu sunt convins în sufletul meu, că o condiție a desvoltării religioase este aut. bisericilor de aceea doresc, să se recunoască autonomia tuturor bisericilor de o potrivă. Credeți-mă, că nu cu mai puțină durerere observ, dacă să atacă autonomia altei biserici sau să comit astfel de lucrururi, cari vatămă autonomia bisericii, fie acum, fie în viitor. Nu credeți, că nu mă doare, când văd de pildă cum biserica ev-ref. autoamă și cu instituțiuni așa de frumoase să luptă așa de mult, ca să câștige ajutorul de stat.

Nu mă bucur de aceasta, pentru că ajutoarele acestea totdeauna se dau cu anumite gânduri rezervate și pe lângă anumite condiții. Ceea ce acuma este în ajutorul bisericii reformate, îi va fi spre stricare atunci, când frânele guvernului nu vor mai fi în mâinile acelor, pe cari Domniile lor voesc să-i vadă acolo. Eu am fost crescut în gimnaziul reformart din Zălau (strigăte din stînga: Nu se vede!) Și credeți-mi, că cu mult mai frumos trăește în amintirea mea acel gimnaziu, în simplitatea lui, când să susține încă cu venerabilii lui profesori, din propria putere materială, de cât actualul gimnaziu, cu splendidul său palat și cu superiorii plățiți de stat. Pentru că mi-e teamă, că acel splendid palat nu mai odichnește pe aceeași sigură bază, pe care odichnia vechiul și venerabilul, dar totodată modestul edificiu.

Dar pe cum nu pot să socotese îndestulilor programul guvernului pe terenul bisericesc, în-tocmai nu-l aflu îndestulilor nici pe terenul economic. Și nu-l aflu îndestulilor pentru aceea, pentru că nu se află într'ânsul înșirarea aceea pragmatică, — o înșirare, care să eschidă orice echivocitate — a acelor probleme economice, pe cari guvernul să și-le fie prefipt, nu se află marcate în chip hotărât și detailat în trînsul nici darea progresivă, nici minimul de existență, pe cum cu dreptul am fi așteptat dela guvern. Dar nu-l aflu îndestulilor nici pentru aceea, pentru că nu văd într'ânsul înșirarea multor astorfel de instituțiuni moderne, cari sunt neapărat de lipsă pentru ca poporațiunea țării, cu deosebire clasele de jos, să se poată susține și să se poată afirmă în emularea cea mare a țării și în concurența cea mare a lumii.

Astfel ar fi înainte de toate întruducerea »apă-

●◆● SEGEDINUL E ORAȘ VESTIT ●◆●

Acolo se pot căpăta cele mai ieftine Orolago și bijuterii, mai ieftine de cât ori unde. Nu-i de lipsă să ne dăm bani în mâni străine. Cine vrea să se convingă despre toate acestea, să ceară un catalog mare ilustrat, ce se trimite gratuit, dela **Schneider-Samu, juvaeriu în Szeged**. Acolo se capătă un orologiu de argint dela 5 floreni începînd, inel de aur, cu 14 carat dela 2 fl. 50 cr. în sus, cercei de aur dela 1 fl. 50 în sus, lanț (colier) aur 4 fl. 50 cr. un orologiu de nikel dela 2 fl. 50 cr. în sus, un vecker dela 1 fl. 50 în sus.

râi camru... dorite din partea partidului meu, fără de care poporul — eu, care trăesc în mijlocul lui, o viață de bună samă — nu să poate mișca și de pustiire totală, pentru că cu stăruire nu poate să reziste concurenței, căreia este expus în dezvoltarea statului modern în lupta aceea, ce trebuie să o susțină față cu celelalte clase sociale.

Toți constatăm cu inimă îndurerată, că puterea materială a țării e slabă; toți simțim povara, ce sarcinile publice o pun pe umerii noștri, toți simțim cu deosebire aceea, că poporul agricol într'atâta geme sub sistemul actual de dare, încât într'adevăr e cu neputință, ca să propășască și să se desvolte. În butul acestora, reforma dării de pământ nu e accentuată în proiectul de adresă al majorității cu aceea hotărâre, ce în chestiunea aceasta, pe dreptul am fi așteptat-o dela majoritate. E adevărat, cunosc acele greutăți ale realizării practice, de care e legată deslegarea acestei chestiuni, dar eu așa cred, că nu se va afla în casa aceasta un singur om, care nu ar fi gata să conlucre, dând toate mijloacele de lipsă, pentru ca guvernul să realizeze reforma dării, ca prin aceea, să ajute poporului ce nu să poate desvoltă sub povara acelor greutăți, ce-i apasă umerii. (Aprobări în centru). Dar nu numai sistemul acesta al dării de pământ constituie un ațel gravamen, ci și compunerea catastrului, adresei și acela mare de muncă, ce guvernul și cât mai curând programul său, așa cred, nu ar fi

Olay L.: dacă s'ar fi susceput și aceasta, ca unei maghiar-instituțiune să o așezăm pe astfel delung în stăpe pe cari cu acest sistem de dare să

Prezidență și interesele poporului agricol al țării.

Maniu: Onorată Casă, ca debutul nostru aicea vreau să socotim, ca și cum noi am reprezentă ex. iv interesele unei rase. Noi după convingerea noastră cea mai adâncă, ne-am angajat, atunci când ne-am cerut un loc în această Casă, nu numai la apărarea neamului nostru românesc, ci am dorit să ne angajăm la apărarea tuturor acelor interese, a căror cultivare, din punctul de vedere al dezvoltării economice a țării, e necesar. (Aprobări în centru.) Dupăce însă în adresa noastră văd mai bine exprimată îngrijirea acestor interese, eu primesc proiectul înaintat din partea amicului meu Polyt. (Aprobări și aplauze pe băncile naționaliștilor.)

Din România.

Ministerul de finanțe a înștiințat toate biurourile vamale din țară, că printr'un decret regal s'a oprit definitiv importul tuturor proveniențelor grecești.

Bilete de călătorie. Direcțiunea căilor ferate publică următoarea înștiințare:

Biletele de călătorie de dus și întors pentru expozițiune reduse cu 30 la sută în prețul bileteilor trenurilor de persoane și valabile atât la trenurile de persoane cât și la trenurile accelerate, afară de trenurile 5, 6, 7 și 8 vor fi valabile pentru întoarcerea din București 15 zile numărate dela data stampilării până la a 15-a zi, orele 12 noaptea, și se va considera ziua emiterii ca o zi întregă.

Exportul de carne în Anglia. Ministerul agriculturii a încheiat contractul cu dl Andrews, reprezentantul unui consorțiu de capitaliști din Londra, în scop de a se începe exportul carne din România în Anglia, prin ajutorul vapoarelor provăzute prin aparate frigorifere.

Contractul a fost semnat de ministrul agriculturii, și acum se află la consiliul de ministrii.

Prin contract ministerul agriculturii arândează reprezentantului capitaliștilor din Londra moșii de ale statului. Una din județul Iași, alta în județul Buzău și alte două în județele Brăila și Ialomița. Suprafața celor 6 moșii trece de 5000 hectare. Arândarea e făcută pe termen de 25 ani.

Arândatorii vor înființa tasmăslăcuri de vite și vor cultiva pe terenurile ce au arândate numai plante furagere, cultura cerealelor de export fiindu-le interzisă. Arândatorii se obligă a procura Statului tauri pentru îmbunătățirea rasei vitelor cornute mari, iar peste cel puțin 5 ani să înceapă a exporta carne în Anglia.

Ministrul le-a mai acordat și avantajile legii industriale. (»V. N.«

Din străinătate

Trepof despre starea năuntrică a Rusiei.

Unul dela biuroul Reuter a avut prilej să stea de vorbă cu Trepof, despre starea năuntrică a Rusiei.

Trepof a zis că vede nevoea ca guvernul de astăzi să se retragă, deși, pe cât știe, Goremichin și ceilalți miniștri n'au astfel de gând. Duma lucrează acuma dărâmand, deși, ar putea lucra și durând ceva.

Cea mai nemerită deslegare ar fi un minister din centru, adică din constituțional-democrați, cari sunt partidul cel mai puternic. Numirea acestui minister înfățișează multe primejdii, dar trebuie înfruntate ca să se poată odată liniști țeara. Acuma sunt reprezentate în Dumă interesele politice, iar cele economice de loc. În potriua elementelor revoluționare ar trebui lucrat cu tărie.

Propovăduirea revoluționară își are sprinjinul de căpetenie în ziare. Elementele revoluționare își câștigă pe toți oamenii cu talent, așa că dacă ar și voi cineva să scoată un ziar moderat, n'ar găsi scriitori. Trepof dă vina pe Ovrei pentru încurcăturile de astăzi, arătând cât de mulți sunt în presă și în Dumă. Spune că povestirea oficială despre întâmplările dela Bialystok este adevărată din cuvânt. E cu totul peste putință de dat amnestie tuturor vinovaților, pe câtă vreme slujbașii nu sunt la adăpost de cuțite și glonț. Cât despre pedeapsa cu moarte, Trepof nu-i dă vre-o însemnătate deosebită, ar putea deci fi desființată.

În privința purtării trupelor, Trepof nu se îndoiește de credința părții celei covârșitor mai mari din ele. Turburările ce se întâmplă ici și colo în armată se datoresc lipsei de legături între ofițeri și soldați. Cea mai bună dovadă e că în cavalerie, unde ofițerii și soldații stau în legături mai de aproape, nu s'a întâmplat nici turburare. Chestia batalionului din regimentul Preobrajevski a făcut de aceea atâta vâlvă, căci e vorba de un regiment aristocratic. Neorânduile în ei n'au fost prea însemnate, batalionul a dat pe față pe ațâțatori numai de cât. În armată este ici și colo nemulțumire; astfel între soldații, cari fac slujbă de poliție, precum și între Cazaci, cari vor să se întoarne acasă;

dar astea sunt lucruri cari țin la fel din vechiu.

Trepof s'a apărat de închipuirea că ar fi un fel de dictator și a spus că nu știe nimic de-o întâlnire apropiată între împăratul Germaniei și țar. («Die Zeit»)

NOUȚĂȚI.

ARAD, 21 Iulie 1906.

— **Luptă de cinci zile.** Statele mici din America de sud sunt în deplină neînțelegere. Neînțelegerea se ivește din împrejurarea, că prezenții statelor sunt dușmăniți. Se înțelege, că dușmănia se descarcă pe popor. Așa s'a iscat și lupta dintre statele, Guatemala și San-Salvator.

Revoluția a făcut-o Barillas, fostul prezident al Guatemalei, cu scopul de a răsturnă de pe tron pe urmașul său, Cabrera. Planul i-a succed, căci armata a rămas credincioasă pe lângă Cabrera și astfel a înăbușit răscoala. Barillas a fugit în San-Salvator și a pus la cale o nouă răscoală contra Guatemalei. La început norocul era pe partea Guatemalei, San-Salvator a fost bătut, iar Regalado, capul armatei, a fost ucis. San-Salvator însă în 19 Iulie și-a întărit de nou armata, a intrat pe hotarele Guatemalei, s'a încins o luptă crâncenă, în care au căzut două mii de Guatemaleni.

După această înfrângere, la întervenirea lui Roosevelt prezidentului statelor unite, s'a încheiat pacea între cele două state.

— **Un scandal mare.** Un scandal mare a izbucnit la München. Un prinț, doi duci, vr'o 20 conți și alți numeroși aristocrați sunt implicați într'o afacere urâtă. Unul din cluburile cele mai elegante din Capitala Bavariei se prefăcuse într'un tripou ordinar, unde dela miezul nopții până la 6 dimineața se jupuia lumea. Perderi mari a ruinat tineri ofițeri din armata bavareză precum și tineri nobili și funcționari înaintați de curând. Unii neputându-și plăti datoriile, făcură o mulțime de escrocherii spre a le achita. Alții se sinuciseră, iar unul dintr'înșii e contele Max Freysing, ale cărei datorii de joc trec de 2 milioane jum. Prințul Frantz-Josef de Bavaria e amestecat în scandal, un mare număr de ofițeri falsificându-i iscălitura pe polițe cu cari au încasat sume mari.

— **Contribuiri marinimoase.** Cu ocaziunea petrecerii noastre la Lipova, unde am voit să concertăm, ne-am împărțit de o deosebită dragoste românească. Concertul neputându-se ține, inteligența română din loc și jur a contribuit în mod foarte creștinesc cu o sumă considerabilă, pentru restabilirea cheltuelilor avute. Iată numele acelor marinimoși contribuenți: D-nii dr. A. Marta 20 cor., Voicu Hamsea, Procopie Givulescu, dr. A. Cioban, dr. Missits, G. Monța (Cuvin) câte 10 cor., Matei Bocșa, Grigorie Marienescu, Aurel Savici, Gioca Antonovici, dr. A. Halic, George Savici, Terenție Buhescu câte 5 coroane. I. Cimponer 4 cor., D. Popovici și I. Monța câte 3 coroane, Vasile Bogoi și Popovici Rancu câte 2 cor., iar T. Neagu, I. Givulescu, Emil Pașca și I. Tuducescu câte 1 cor.

Mulțumindu-le tuturor pentru toate cele bune făcute ne folosim de plăcutul prilej să aducem pe această cale totodată sincere mulțumiri și dlui preot Florian Roxin, care a fost găzduitorul nostru. În numele coriștilor: Sever Andru.

— **Sfințire de biserică.** Curatorul bisericii gr.-cat. din Csáki-Gorbó vă invită cu toată onoarea la sfințirea nou terminatei biserici gr.-cat ce se va sfinți la 12 August st. n. 1906. Prin escelenția sa dr. Victor Mihályi de Apșa arhiepiscop și metropolit gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Sub durata stei liturgii cântările bisericești le va cânta un cor mixt sub conducerea P. On. D. Aron Papiu profesor de cânt. După actul sfințirii va urma prânz comun în pavilo-

HARTMANN JÁNOS
ARAD
Strada Kazinczi Nr. 11.

Atelier de mase de biliard, cheiuri, plumbi și alte lucruri pentru cafenele

Studiile de specialitate mi le-am câștigat în cea mai mare și bună fabrică din Paris. Mese de biliard le blanșez în ori ce blanșă fără nici o lipire, pe cari apoi plumbii nu sar. La invitare merg ori și unde și în provincie, ducând pânură de a mea. Pentru lucrurile cumpărate din atelierul meu mai ales pentru cheiuri, iau re spundere un an de zile.

Pe lângă prețuri moderate vând și cumpăr plumbi folosite.
Pentru serviciu prompt și bun iau garanță.

Cheiuri făcute după modelul francez în ori ce mărime dela cor. 2—100. Mese de biliard vechi le transform în noue și le schimb.

nul de vară din grădina școalei, fiind angajat spre acest scop un ospătar, care se va îngriji de mâncări și băuturi bune. Prețul la banchet: de persoană e 5 coroane. Doritorii de a lua parte la banchet sunt rugați a se însinua până în 6 August st. n. la adresa Sp. D. Victor Pop cand. adv. în Cs.-Gorbó.

Cu aceasta ocaziune se va aranja și o *petrecere de vară*, în pavilionul din grădina școalei confesionale din Csáki-Gorbó în favorul nou terminată biserici gr.-cat. Prețul intrării; de persoană 2 coroane, de familie până la 3 membrii 5 coroane, dela 3 membrii în sus de fiecare persoană câte 1 coroană. Elena dr. Alexandru Vaida-Voevod patroană dr. Alexandru Vaida-Voevod patron. *Comitetul arangiator.*

— **Convocare.** Adunarea cercuală a despărțământului Brad al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se convoacă pe Duminecă 16/29 Iulie a. c. la 11 ore a. m. în biserica gr.-or. română din *Hálmaj* cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Rapoartele comitetului, cassarului și bibliotecarului.
2. Alegerea comisiei pentru cenzurarea rapoartelor și a unei comisii pentru înscrierea de membrii și încassarea taxelor.
4. Citirea dizertațiunilor însinuate și declamarea de poezii.
5. Referada comisiunilor.
6. Alegerea directorului despărțământului și a comitetului cercual.
7. Inițierea de agenturi și biblioteci populare în Brad, Tebea, Criștior, Curechiu, Hálmaj, Junc și Vaca.
8. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală ordinată.
9. Stabilirea locului pentru viitoarea adunare.
10. Inchiderea adunării.

La aceasta adunare sunt invitați a participa membrii despărțământului Brad al »Asociațiunii« și toți cari se interesează de înaintarea poporului român.

Brad, 4/17 Iulie 1906.

Dr. P. Oprîșa,
dir. desp.

A. Demian,
not. desp.

— **Biblioteca Academiei române.** Mișcarea în luna Iunie 1906.

- I. Consultarea. A) Cărți tipărite.
1. Cerute cu buletine 559 cetitori, 1767 volume.
2. Imprumutate acasă 9 cetitori 41 volume.
- Total 608 cetitori 1808 volume.
- Aflătoare în sala de lucru: Cărți 1779 volume, Aflătoare în sala de lucru reviste române 25 volume, străine 103.
- B) Manuscripte și documente:
- Manuscripte 78 cet. 349 vol.
- Documente 40 cet. 3336 vol.
- Cărți vechi românești (1508—1830) 21 cetit. 43 volume.
- II. Sporirea.
- Primate: 1. Conform legii dela 23 Martie 1904 202 volume și broșuri, 185 n-re de reviste rom. 335 foi volante.
2. În dar sau în schimb 63 vol. și broș. 33 reviste române, 19 străine, 1 atlas.
3. Cumpărate: 62 vol. și broș. 2 reviste rom. 91 străine, 28 atlase și hărți, 47 stampe și portrete, 12 volume manuscripte, 26 documente, 65 fotografii.
- Total: 327 vol. și broș., 219 reviste rom., 110 străine, 29 atlase și harte, 47 stampe și portrete, 12 vol. manuscripte, 36 documente, 65 fotografii 335 foi volante. *Bibliotecar. Bianu.*

— **Femeile engleze**, nici odată nu folosesc la față decât »Lapte de castravete« ce se găsește în adevărata calitate engleză în farmacia Balassa K., în Budapest—Erzsébetfalva. E de efect sigur și e nesticăcios, ce deja după folosire de 2—3 ori înlătură ori-ce pete de pe față și aceleia îi dă tinereța și fineța.

Să grijim ca pe fiecare sticlă numele »Ballassa« să se găsească. Sticla cu 2 coroane, săpunul englez de castravet 1 cor., pudră de castravet 1.20. Se află în toate farmaciile. Prin postă se capătă din farmacia lui Ballassa Kornel, Budapest—Erzsébetfalva.

Se capătă în Arad la farmacia Földes Kelemen și la drogueria lui Vojteck și Weisz.

— **Contra »Qidium«-ului** în loc de prav de sulfur, să presărim viile noastre cu acid sulfuric. Influența e repede, sigură. Un kgr. cu îndrumări costă 64 fil. și se poate capătă dela *Mayerfi Zoltán*, fabricant de material de stropire, în Kecskemét.

— **Și cea mai frumoasă floare se vestește** dacă nu grijești de ea. Și frumseța feței se vestește, dacă nu te îngrijești de ea cu multă băgare de samă. O față frumoasă, tinăra și curată poți avea pururea, numaidacă folosești Crema de lăcrimioară a lui Vasváry.

— **In Arad**, strada Forray-u. 2/b, vis-à-vis de drogheria Nádas, orolojerul și juvrajul

Zinner Vilmos

desface prăvălie de oroloage și juvaerice, ba chiar vinde prăvălia.

Atragem atențiunea onoratului public cetitor asupra inseratului fabricantului de sticle, Singer Armin și a lui Braun János din Szeghedin, publicată în numărul nostru de azi.

— Atragem atențiunea on. public asupra anunțului *Singer* care-l publicăm în altă parte a ziarului.

— Atragem atențiunea asupra anunțului lui *Braun Gusztáv*, cel publicăm în altă parte a ziarului nostru.

— Atragem atențiunea asupra anunțului lui *Dorn Jozsef*.

— **Corecții pe hârtie calitate foarte fină** 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor. se poate capătă în Librăria lui *Ingusz J.* și fiul Arad.

— **Oroloage ieftine și juvaerice** pe lângă prețurile cele mai avantajoase se pot capătă la *Deutsch Izidorné*, palatul contelui Nádasdy, strada Forray.

Concert, petreceri.

Tinerimea română din Sasca-Mon. și jur, vă invită cu toată onoarea la petrecerea de vară împreună cu dans. ce o va aranja Duminecă în 29 Iulie 1906 în localitățile otelului »S. Waluzan« din Sasca-mont. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. 20 fil., de familie (3 membri) 2 cor. 60 fil. Suprasolvirile ce se primesc cu mulțămită și să vor cuita în ziare, sunt a se adresa domnului Aureliu Cigărean pin Sasca-montană. Venitul curat este destinat pentru școala rom.-gr.-ort. din loc. Preșidenți: dr. Vasile Meșter, avocat, dr. George Voda, avocat. Vice-preșidenți: dr. Ilie Groșșian. cand. adv. dr. Savu Marta, candidat adv. cassar: Aureliu Cigărean, com. controlor: Carol Bănuțiu com. *Comitetul aranjator.*

Dare de seamă și mulțămită publică.

despre colecta făcută pentru ajutorarea orfanilor și văduvelor române, rămași în mizerie în urma canibalizării la care a căzut victimă pacinicii alegători români din Amaț comitatul Sătmar cu ocaziunea alegerii de deputat dietal din 3 Mai n. a. c.

George Șuta 12 cor., Coriolan Ternovean 10 cor., Constantin Lucaciu 20 cor., Dionisie Bran 5 cor., George Pop de Băsești 100 cor., Dr. Teofil Dragoș 10 cor., »Sătmăreana« 20 cor., George

Achim 5 cor., Dr. V. Lucaciu 10 cor., Romul Marchiș 5 cor., »Perșeul de Chisbaia« 10 cor., Gavril Barbu 10 cor., N. Lupan, Dr. A. Cornel Bolban, Alexandru Pop, George Tohătan, George Barbul, Iosif Stan, Sandru Anderco, N. N., Avram Breban, Atanasie Lupan, George Pascha, Aurel Bran, N. N. Iuliu Demeter, Dimitrie Sârbu, Pamfilu Ossian, Ioan Batin, toți câte 2 coroane. N. N., în nomine Domini, S. U. câte 1 coroană.

Suma 224 cor. Suma aceasta am predat-o M. O. D. George Szilágyi, paroch în Ruși pe lângă cvitanța următoare:

»Recunosc că în 21 Iunie am primit pentru distribuie 244 cor., adecă două sute patruzeci și patru coroane. Sătmar, 21 Iunie 1906. George Szilágyi m. p. paroch în Ruși.

Apoi s'a mai continuat cu colectarea și a dăruit N. N., Alexandru Babon, Ig. Nistor, câte 2 cor., N. N., N. Budo, Ioan Bogdan, S. S. câte 1 cor. Tot la olaltă 10 cor., care sumă încă este la mine. Așa dară total s'a colectat 254 cor. Colecta se continuă și dăruirile prin postă sunt a se trimite la adresa subscrișului în Józsefháza, comitatul Sătmar.

Dat în Iojib, la 16 Iulie 1906.

Constantin Lucaciu,
preot român.

Poșta Redacției.

Din Roșca. Trimite-ne, vom alege și ce va fi bun, vom publica.

Posta Administrației.

Gr. Z. Budapesta. Dnul Nistor a plecat acasă la Arapatak, (Háromszék m.)

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei«:

Chestiunea de naționalitate.

De Br. Eötvös József,
tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto.

Se caută

un conducător de tipografie,
care se pricepe bine la manipulare mașinelor.

Condițiune stabilă, salar bun

A se adresa la »Victoria« institut tipografic în Șimleu.

Dr. VADÁSZ ARMAND
advocat,

și-a mutat cancelaria în casa fraților **Lenzyel** pe piața libertății
— Szabadság-tér Nr. 21. —

INSTRUMENTE NECESARE LA ORICE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoi. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corăspunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOTUL HÓDMEZŐ-VÁSÁRHELY.

Numărul Telefonului 69.

În Aiud premiat cu premiul mare de aur. Titlu în caz urgent: KALMÁR-rostagyár.

Numărul Telefonului 16.